

Kronikk.

JON WESSEL-AAS
ADVOKAT

Datalagringens logiske brist

Datalagringsdirektivet, som vedtatt i Stortinget 4. april, hviler ikke bare på en logisk feilslutning. Det strider også med Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Overvåkning. Logikken bak datalagringsdirektivet er følgende: Med mindre staten sikrer loggføring og lagring av vår kommunikasjon via telefon og e-post, samt når og hvor vi kommuniserte, vil ikke denne informasjonen finnes (enkelt tilgjengelig) for staten, dersom vi i fremtiden begår noe kriminelt. Politiet vil dermed gå glipp av opplysninger som kunne bidratt til å oppklare saken.

Denne logikken er nå vedtatt som lov av et knapt stortingsflertall.

Poenget er med andre ord å sikre at vi ikke kan kommunisere med hverandre i private sammenhenger, uten at dette loggføres for fremtiden som potensielt bevis i en tenkt straffesak.

Loggføre nettschat?

Vi mennesker kommuniserer imidlertid i økende grad via mange andre former for tekniske medier, som Skype, diverse chatte-tjenester og andre sosiale samfunn på nett og, om enn i minkende grad, per brevpost. For ikke å glemme: Vi møtes jo også fysisk og snakker med hverandre – «under fire øyne» – som det heter.

Før vi ser på de rettslige, prinsipielle innsigelsene mot datalagringsdirektivet, la oss et øyeblikk i stedet *akseptere dets egen logikk*, og logikken til dem som hevder at vi må innføre slik tvangslagring av opplysningene om vår kommunikasjon via telefon og e-post.

Hvorfor i all verden skal vi da akseptere at folk fremdeles skal kunne kommunisere aldeles fritt, uten noen som helst plikt til å loggføre noe som helst, så lenge kommunikasjonen forgår på *andre måter* enn via telefon og e-post?

Kan noen i Høyre eller Arbeiderpartiet gi oss et *prinsipielt begrunnet* svar på hvorfor det *ikke* også skal innføres en plikt for borgerne til å føre logg over nøyaktig de samme opplysningene om sin private kommunikasjon, når den skjer via andre tekniske medier eller uten tekniske mellomledd, altså i fysiske møter?

Logisk brist

Hvis vi risikerer å bli en kriminell frihavn, samt utsetter Norge for risiko for terror, med mindre datalagringsdirektivet innføres (som hevdet av Høyre, Arbeiderpartiet og politiet): Er det da ikke uansvarlig å akseptere at borgerne har alle disse andre mulighetene til å kommunisere privat, uten noen som helst loggføring? Er ikke den datalagringen som foreløpig er vedtatt rett og slett *for lite* omfattende?

Svaret er åpenbart: Å innføre tvangslagring av vår kommunikasjon utelukkende med hensyn til telefoni og e-post, er en logisk

ufullstendighet. For å være sikker på at politiet skal ha tilgang til opplysninger om hvem som har kommunisert med hvem, samt hvor og når, den dagen en av oss kommer i dets søkelys, må langt flere kommunikasjonsformer omfattes.

Det er utelukkende praktiske – og eventuelt psykologisk-taktiske – grunner til at direktivet foreløpig er begrenset til telefoni og e-post. Her har man kunnet vise til at vi allerede har funnet oss i en viss lagring, gjennom våre private avtaler med teleselskapene, og dermed brukt det prinsipielt falske argument at det ikke utgjør noen stor reell forskjell at sletterett erstattes med loggføringsplikt og sletteforbud.

Men som gjennomgått her, er logikken fullstendig uakseptabel i en demokratisk rettsstat. Den bygger nemlig på en grunn tanke om at borgernes rett til fri kommunikasjon, uten statlig kontroll, er en fare for samfunnet.

Rettslig prøving

Det er ingen tvil om at denne lovgivningen nå vil bli gjenstand for rettslig prøving. Det har den blitt i direkte eller indirekte i fem EU-stater hittil, med negativt utfall for implementeringen i alle tilfellene.

Ettersom et tiltak som dette rammer alle i og med den eventuelle ikrafttreddelsen av tvangslagringen, kan i prinsippet enhver borger reise søksmål om berettigelsen av dette.

Hver av oss kan for eksempel, om vårt teleselskap lagrer en eller flere sett med kommunikasjonsdata som ikke er begrunnet i levering av de teletjenestene

vi kjøper, sende krav om at opplysningene slettes. Under henvisning til vår rett til å disponere fritt over opplysninger om vår private kommunikasjon, jamfør først og fremst Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 8. I henhold til denne skal inngrep i form av tvangsregistrering være saksrelatert og målrettet og kunne begrunnes overfor det enkelte individ.

Om teleselskapet nekter, under henvisning til at det i henhold til en ny bestemmelse om lagringsplikt i ekomloven, er pålagt å lagre dette i seks måneder, kan man vise til at våre rettigheter etter Grunnloven og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen går foran hva som står i ekomloven.

Da må teleselskapet altså velge: Det kan velge å risikere å tape en rettsak mot oss, med eventuelt tilhørende erstatningskrav, fordi det nekter å slette opplysningene. Eller det kan velge å være enige med oss, og slette opplysningene – og risikere at staten

35